

Konservy pro turisty

doporučí

J. V. VONDRÁČEK,

Praha I., Perlová ulice č. 10.

== Račte žádat obširný cenník. — Zásylky na dobírku. ==

Humpolecké lodny



na obleky turistické a lovecké, jakož i jemné modní látky anglické a brněnské doporučuje v největším výběru a levných cenách při dobré jakosti obchodní dům

J. Novák,

Praha, Vodičkova ulice, jediné „u Štajgrů“,
Kolín, Rubešova ulice.

== Vzorky na požádání franko. ==

PETR SVOBODA,

ryjec, ozdobník a emailleur v Praze, Bartolomějská ul. č. 309-I.

dobavatel klubu českých turistů a české ústřední jednoty velocipedistů v Praze, jakož i mnohých klubů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Zhotovuje odznaky turistické, cyklistické a sokolské v emaili buď dle návrhů vlastních aneb jemu podaných vkusně a v cenách nejlevnějších.

J. VITEJČEK V PRAZE,

první obstaravatelský závod květin

Skořepka čís. 1058, naproti „Šturmovům“.

Veškeré práce vazačské provádím vkusně.

Velkoobchod květin. dovoz a vývoz.

Z nejkompentnějších kruhů nejlépe doporučen ku vázání kytic, věnců, jardinek, košíčků a jiných vhodných předmětů z čerstvých, sušených i umělých květin. Práce se provádí pod vlastním dohledem. Ručím tedy za správné a přesné dodání. Speciální závod k okrášení sálů i chodeb umělými, praeparovanými palmami všeho druhu.

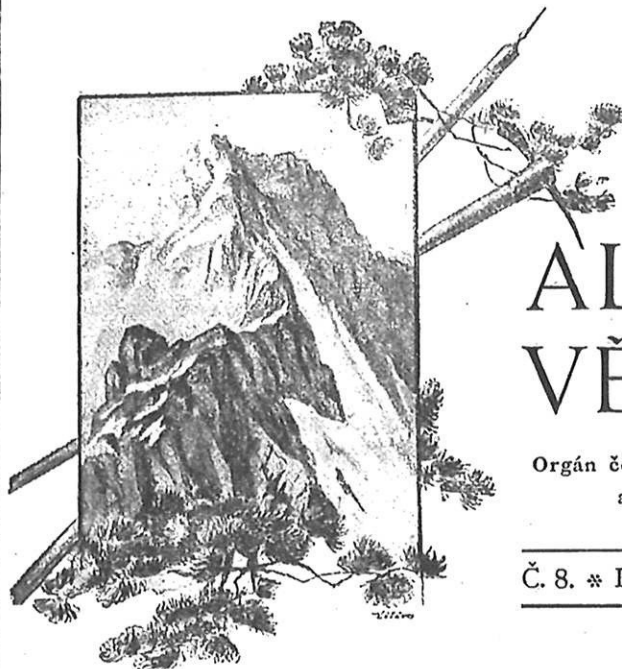
Věstník zasílá se členům českého odboru slov. alpského družstva zdarma. — Předplatné na rok I zl. 50 kr., pro členy klubů turistických I zl.

Věstník vydává český odbor slov. alp. družstva řízením Dra. Bohuslava Franty na Smíchově, Ferdinandovo nábřeží č. 16.

Alpský Věstník vychází prvního dne každého měsíce, vyjímajíc červen, červenec, srpen, září.

Zakládající členové odboru platí 60 korun jednou pro vždy. Skuteční členové platí ročně 6 korun (první rok kromě toho 2 koruny zápisného).

Tiskem České grafické společnosti „Unio“ v Praze. — Nákladem českého odboru slov. alp. družstva.



ALPSKÝ VĚSTNÍK

Orgán českého odboru slovinského
alpského družstva.

Č. 8. * KVĚTEN 1902. * R. IV.



Dle akvarelu Č. Hevery

Pohled z Kredarice na moře mraků.

Jalovec Mangart.

Razor.

Ledovec triglavský.

Pihavec.

Dva večery v horách.

Příteli Aloisovi do památníku.

— r. —

Jako mizerné počasí zkazí nám na cestách celou náladu tou měrou, že na nejrozkošnější jinak partie s pravou hrůzou vzpomínáme, tak zase někdy dovede ta čarodějná moc, která zcela dle vlastních rozměrů rozděluje světlo a stín právě tak na horách jako v kraji, v přírodě i v lid-

ském životě, svými světelnými a barevnými efekty přiozdobit některý obrázek krajiny tak skvostně, že vryje se nesmazatelně do naší paměti, a v řetěze našich dojmů a upomínek přibývá élanek skvoucí a trvalý jako z ryzího drahého kovu, jenž na lesku a podstatě své nic neztratí ani tehdy, když články okolní již dávno zašly nebo se strhaly. Tak mocný jest vliv nálady, že často věc poměrně všední učiní nám nezapomenutelnou.

Kouzlu nálady přičítám také v první řadě dojem, který ve mně zanechaly dva večery v horách strávené při magickém osvětlení luno v úplňku. Jak mocné jest kouzlo to, vidím nejlépe z toho, že, ač scenerii celého okolí jezera bochyňského — k němuž právě první z obou vzpomínek se poutá — znám dokonale za nejrůznějšího osvětlení denního, přece jen vždy, kdykoliv myšlenky mé zabloudí ku břehům tohoto skvostu Kraňských alp, vynoří se před duševním zrakem mým obraz, k němuž s rozkoší zalétal pohled náš za nádherné noci červencové r. 1899. s chaty Oroženovy pod Černou Prstí.

Vraceli jsme se od stavby české chaty pod Grintovcem; chtěl jsem však přátelům, kteří po prvé kraj navštívili, ukázat i Bochyň; že pak sám jsem neznal posud Černé Prsti, bylo ujednáno, že dojedeme z Bledu do Bystřice, odkud vystoupíme k chatě Oroženově, kde přespíme; druhý den pak po slezení vrcholu měli jsme sestoupiti přímo k jezeru bochyňskému, kam za námi dojeti měl druhý den též povoz, aby nás opět k večernímu vlaku do Bledu zavezl.

Bylo již chvíli po 4. hod. odpolední, když vjížděli jsme do Bystřice kolem kovárny vůdce Logara, jenž právě byl v nejtěžší práci, kovaje pár koní.

Chtěli jsme vůdce rozhodně vzít s sebou již proto, že chata jest bez hospodáře a bylo tudíž třeba pamatovati též na proviant; krom toho ale notně hřející paprsky odpoledního slunce nedodávaly druhým mým mnoho chuti postaratí se o dopravu ranců na vlastních zádech. Počalo tudíž vyjednávání; milému Logarovi se nechtělo práci rozdělanou zanechat, na druhé straně lákala ho zase vyhlídka na zisk. Na konec přijal kompromisní návrh, že „na poště“ počkáme a mezi tím vše potřebné obstaráme. Logar měl do pěti se dostavit, abychom pak hned vyrazili. „Měl přijít“ neznamená u Logara ovšem ještě dávno, že skutečně přišel, a nebylo to tentokrát po prvé, co nás nechal čekat. Před několika lety brali jsme se z turistického domu na bochyňském jezeře na Triglav, a Logar měl pro nás ráno o 1/2 5. přijít; dostavil se zcela pohodlně o 1/2 6. Lze si představit, jak jsme mu tehdy blahorečili, když tak zbytečně jsme pospíchali z postele. Však ani tentokrátě mně Logarovo otálení nebylo milé. Na chatu zbývalo ještě půlčtvrté hodiny pochodu a schůdnost cesty nebyla mi známa. Konečně přece se dostavil, hodina šestá ale již minula, když od pošty jsme vyrazili. Ač hodina dosti pozdní, přiznávalo slunce přece pořád ještě notně a brzo byli jsme jako v parní lázni. Nabádal jsem stále ku spěchu, ale vedro a pot nevalně podporovaly mé snahy; k tomu ještě Logar supě pod svým rancem, arci dosti důkladně napakovaným, štalval mé druhy proti mému vedení, že je nerozumné do kopce tak letět a pod., jako by nebylo občas nezbytno i těch nejuznanějších pravidel se zříci a připustit výjimku. Nepopustil jsem tedy a dobře jsem

učinil. Stmívalo se již důkladně a chatu stále ještě nebylo vidět. Již činil jsem si výčitky, že neopatřili jsme si aspoň nějakou lucernu, když tu náhle, jako by ze země vyrostla, chata objevila se před námi; v šeru večerním nebylo lze ani na sto kroků předem ji rozeznati. Oddychli jsme si, začaly přípravy k večeři a noclehu. Než jsme rozsvítili a v krbu kuchyňském oheň rozdělali, utekla hezká chvílka, pak začalo vaření polévky a čaje. To vše i následující večere nás tak zaujala, že z nás kromě Logara, jenž došel pro vodu, nikdo ani před chatu nevykročil, a snad byli bychom ulehli, nevyhlédnouce ani ven, kdybychom nebyli chtěli uchovat společnou jídelnu a ložnici před zakouřením. Vyšli jsme si tedy zapaliti na verandu před chatou a uzaslí stanuli na prahu. Buď že měsíc ten večer již později vycházel, nebo že dříve skryt byl za některým štítem horským, nevzpomněli jsme posud na něj. Zatím co v chatě jsme meškali, změnila se celá scenerie k nepoznání. Již vysoko nad chatou zářila jasná tvář luno a kde vůkol ještě před chvílí temné stíny se rozkládaly, tonulo vše ve stříbrném jejím lesku. Náhlost a nepřipravenost dojmu působila na nás ovšem tím mocněji. Byl to zkrátka jeden z okamžiků, v nichž i duše nejprosaičtější ochotně se poddá kouzlu poesie. Však byla to také noc, jakých do roka málo zažijeme; nic nerušilo nekonečný soulad a velebný její klid, vzduch byl tak teplý, že v tak značné výši (1400 m) se na podobný večer nepamatují. Čím výše měsíc stoupal, tím více rozléval světla také na partie údolní. Kotlina Sávy bochyňské v těchto místech poměrně dosti široká rozkládala se 900 m pod námi a zcela jasně rozeznávali jsme kostel i jednotlivé domky bystřické. K severozápadu přes údolí zvedá se mohutná hradba nejvyšších vrcholů julských. Do celého masivu vryta jest z této strany na pohled jediná značnější rýha, údolí u Staré Fužine do bochyňské Sávy ústící s dobře nám známou cestou přes Velopolje na Triglav. Z celé skupiny julské spatřiti lze arci jen tři vrcholky, Triglav uprostřed s oběma sousedy Konjavcem a Rjovinou, za to prezentují se nám ale ve své majestátnosti tak bezprostředně, že zdá se, jakoby celé ostatní okolí zúmyslně tak bylo seskupeno, aby jim sloužilo za podnož a rám.

Obracíme zrak dále k západu, kde Sáva z jezera bochyňského vytéká, a nový nevyčísitelně půvabný obraz se nám zjevuje.

Jen nejvýchodnější cíp jezera lze spatřiti, vše ostatně kryjí kulisy horských břehů. Vodní páry z jezera srazily se v lehké bílé obláčky, jež zvědavě vyhlížejí do světa jedinou prolukou v mohutném věnci hor kolem jezera. Obláčky, ač nad jezerem se vznášely, zůstávají přece ještě hluboko pod námi, a osvětlení jich a hladiny jezerní svitem měsíčním připravilo nám podívanou posud neznámou.

Té noci se nám věru nechtělo na lůžko, a minula již jedenáctá, když jsme ulehli. —

O rok později v Dolomitech. Vraceli jsme se ze Saviňských alp, a zajeli k moři. Několik rozkošných dnů zažili jsme na slovanském Quarneru a benátském Lidu, brzo ale nabažili jsme se té nádhery a zatoužili zpět do hor. Bylo ujednáno, že podnikneme zcela snadnou, spíše jen orientační procházku Dolomity. Od jihu z Benátek přes Treviso a Belluno vedla nás cesta ke Cortině. Odtud chtěli jsme přes Nuvolau do Caprile, pak sedlem Fedaja do Campitella a skupinou Rosengartenskou na Schlern

a k Bolzanu. Cesta od počátku na konec snadná a bezpečná, pouhá procházka, že lze ji úplně bez vůdce podniknouti. Z pouhé lenosti objednali jsme si ale přece nosiče; místo nosiče dostal se ráno zkušební vůdce s odznakem. Námitky naše rozplasil ujištěním, že koná také rád služby nosičské; o krkolomné tury že nestojí. Význam a zajímavost jednotlivých vrcholů odhadoval dle platné pro něho sazby vůdcovské, při tom ale byl čiperný a měl úžasné známosti mezi lidem i zvířaty po celé tří denní cestě, kterou s námi potom konal.

S Nuvolau (2578) měli jsme jeden z těch ideálně podařených rozhledů, při nichž vidětí vše, co vůbec spatřiti lze, a nespěchali jsme tudíž nikterak; vždýť zbývá nám odtud do Caprile, kde chtěli jsme dnes přenocovati, sotva tříhodinný pochod.

Na doporučení dvou jiboněmeckých turistů, kteří opačným směrem se brali, změnili jsme pak mezi obědem dispozice a usnesli se, že nese-stoupíme dnes až do Caprile v údolí Cordevolském (na samé hranici italsko-tyrolské), nýbrž zůstaneme na noc v Cole di Sta Lucia (1483 m), hodinu před Caprile. Průvodčí náš uvítal změnu tu s velikou radostí, neboť byl by musil, ježto druhý den byl svátek (8. září), časně ráno bez toho z Caprile na mši sv. do Sta Lucia se vrátit a pak opět k nám do Caprile dorazit, a my věru také nemáme příčiny k nespokojenosti. Večer ten patří k nejrozkožnějším upomínkám z mych toulek horských.

Jižní straně M. Frisolet spadají příkrě k údolíčku Val Fiorentina. Vysoko nad údolím přerušena jest zalesněná stráž hrbolovitým výstupkem jako terasovým stupněm. Na úbočích výstupu roztroušeno mezi lučinnými koberci několik horských hospodářství, kdežto na obmezeném místě na vrchu terasy tísní se vlastní osada Sta Lucia, totiž kromě něco málo domků hospoda, fara, kostel a hřbitůvek, tento poslední na samém kraji výstupu nad údolím zrovna proti skalní pyramidě M. Pelma.

Už z hospody jsme měli radost. Zase jednou taková starosvětská, pravá tyrolská hospoda. Než nám večeri připravili, zašli jsme do kostela a odtud na hřbitov. Nevím, je-li hřbitova na světě, který by se tomuto mohl rovnati. Proslulé hřbitovy světových měst, růžové sady hřbitovní na Riviere a jezeru lemanském tak často opěvované, jak lze vás srovnati s prostinkým hřbitůvkem nad údolím Fiorentinským, kde všecko dýše smířením, tak málo připomíná marnost světskou, za to ale tak mnoho velikost a věčnost přírody.

Když po večeri vyšli jsme ještě před hostinec, bylo již dávno po slunce západu, měsíc stál vysoko na obzoru a stříbřil svým jasným světlem celé okolí. Z přirozeného ostychu váhali jsme z počátku vkročit opět na hřbitůvek a hledali spíše jiné stanoviště k rozhledu. Brzo jsme se ale přesvědčili, že jiného, jen podobně výhodného místa není a tak nezbývalo, než znovu rušit večerní klid hřbitovní. Otevřenou brankou prošli jsme do vnitř, a když minuli jsme kostelík, zjevil se nám obraz úchvatný. Není mnoho vrchů, jež mají tak příznivou polohu jako M. Pelma (3169 m), jehož celý masiv od údolí až k vrcholu lze z této strany přehlédnouti. Však dala si příroda na tomto svém parádním kousku také záležeti. Mohutná pyramida jeho při magickém osvětlení měsíčním působí na zrak náš takovou přitažlivostí, že stále jen k ní se vrací a vše ostatní zdá se jen folií tohoto nádherného obrazu. Nevím ani, jak

dlouho proseděli jsme na nízké zídce hřbitovní vysoko nad údolím v tichém obdivu. Jen občas druh druhu upozornil na některý detail. Někdy zalétl zrak náš v jinou stranu a odkryl nový půvab, vždy ale po chvíli znovu se vracel ke skalám M. Pelma.

Škoda, že takových večerů i v nejpříznivějších letech bývá tak málo; či je snad tak dobře, aby nezevšedněly? Dost možná.

Ostatní cestu dokončili jsme dle programu, a lze ji každému, kdo v Dolomitech mezi Cortinou a Bolzanem chce se poněkud ohlédnout, aniž by činil nárok na vyšší tury, vřele doporučiti.

*

Vernikov Grintovec.

Jako jezerský starousedlík pokládám jsem za svou povinnost seznati z vlastní zkušenosti veškerý vrcholy z okolí Jezera. Hryzlo mne tudíž svědomí, když za loňského pobytu svého v Jezeru nechal jsem uplynouti již delší dobu, aniž jsem Vernikovu Grintovci, jednomu z nejbližších vrcholů, náležejících k východním výběžkům Karavanek, nevykonal svou návštěvu. Příčina byla na snadě.

Přítel Mareš píše o Vernikovu Grintovci v „Saviňských Alpách“ toto:

„Vernikov Grintovec (1658 m). Od fary k Roblekově planině $1\frac{1}{2}$ hod., pak $\frac{1}{4}$ hod. vzhůru k sedlu severovýchodně od vrcholku a odtud 1 hod. po travnatém svahu (dosti obtížně) vzhůru. Cesta dosud neznačená.“ Tedy cesty na Vernikovu Grintovec není, a kdo chce přijíti na jeho vrchol, necht si cestu hledat sám. Také od pana dra. Hřivý, jenž předlo mi na Vernikovu Grintovci byl a od něhož popis cesty v „Saviňských Alpách“ pochází, nevěděl jsem nic bližšího. Popis tento je stručný. Až na Roblekovu planinu to ovšem jde, ale hledat odtud to sedlo severovýchodně od vrcholku položené, když je vše pokryto velkým hlubokým lesem; už je úkol nesnadný. —

Čas však rychle míjel a nechtěl jsem vrátiti se tentokrát z Jezerska, aniž jsem připsal do svého alpského diaria jednu novou špičku: Vernikov Grintovec.

Odhodlal jsem se tedy k výzkumné cestě. Nešel jsem však sám. Byla to četná a „míchaná“ společnost, jež putovala na svatou Annu loňského roku kol kostelíka svatého Osvalda cestou odborem naším značenou k planině Roblekově. Společnost byla „míchaná“: dámy, muži i děti; zkušební horolezci i takoví, kteří raději údolím se plouží, i několik nováčků, jež teprve do tajů turistiky jsme chtěli zasvěcovati.

Jedné části společnosti zdály se krásy přírodní, jež skytá naše cesta na Roblekovu Alpu, dostatečnými, aby již na další výstup na Vernikovu Grintovec nereflaktovala, netoužíc nikterak po tom, seznati různé ty příjemnosti cesty výzkumné. Zůstali na planině Roblekově krátce si čas, než jsme se vrátili, hledáním hříbů, na něž okolní lesy jsou obzvláště bohaté. Hlouček statečných dam i pánů vystupoval však dále. Kolem Roblekovy salaše vystupovali jsme směrem severovýchodním k nejnižšímu výběžku hřebene Vernikova Grintovce. Hustý les vadil nám pohřichu v orientaci a popis cesty výše citovaný následkem toho selhal. Zkusili jsme tudíž výstup přímo příkrými trávníky směrem, jenž zdál se nám

správným, abychom dosáhli severovýchodního konce hřebene Vernikova Grintovce; směr tento ukázal se správným, neboť dosáhli jsme vrcholu směrem tímto, ač trať tato nebyla totožnou, jak jsme později zjistili, s trať panem drem. Hřívou nám doporučenou, která vedla až na sedlo mezi Alpou Roblekovou a Alpou Muriho a odtud počne stoupati příkře po východní straně hřebene grintoveckého.

Ostatní společnosti předcházeli v hledání cesty neúporný dr. K. spolu s dvorním radou profesorem drem. H.

Dosti obtížné lezení po příkrých trávnicích odvrátilo asi po 20minutové lezení dva nováčky v turistice, kteří se k nám přidali, od dalšího výstupu. Za to dámy i malá M. statečně „plezaly“ s námi. Asi po půlhodinném lezení dospěli jsme hřebene, vlastní vrchol byl však před námi ještě dosti daleko, okolnost, která nás nenaplnila velkou radostí, neboť očekávali jsme, že další cesta po hřebenu dosavadnímu výstupu mnoho nezadá. Proto byli jsme mile překvapeni, když postupující po hřebenu ku předu, shledali jsme jakési stopy stezičky.

Brzy po té povzbuzování jsouce panem dvorním radou H. i dr. K., kteří stále v předu cestu hledali, že to jde dobře ku předu, kráčeli jsme po hřebenu, tu vystupující, tu sestupující pod samým vrcholem, pak tímto po levé straně obcházející dospěli jsme za další půl hodiny (od Alpy Roblekovy v celku asi za 1³/₄ hodiny) vrcholu Vernikova Grintovce, měřícího 1658 m. — Vernikov Grintovec, jakkoli není vysokým vrcholem v okolí jezerském, jest izolovanou poňohou svojí mezi Alpami Saviňskými a Karavankami jaksi praedestinován státi se pro překrásnou svoji vyhlídku favoritem hostí jezerských.

Celý řetěz Alp saviňských od Raduchy a Ojstrice na straně východní až po Grintovec a velebnou rozložitou Kočnu na západě, celé Karavanky, zejména Stol, Košutu a Obir Kráňský i Pristovnikov Storžič, v dále pak velebné hřebeny Julských velikánů v sněhovém hávu, vše to ozářeno paprsky sklánějícího se slunce působilo na nás dojmem velkolepým, takže ještě na vrcholu k návrhu pana ředitele Ch. usneseno požádati český odbor slov. alp. družstva, by Vernikov Grintovec učiněn byl turistům přístupnějším.

Neradi loučili jsme se s nádhernou vyhlídkou; musili jsme však, nechtějíc společnost dole nás očekávající nechat dlouho čekati. Také čas nás nutil, potřebovali jsme delší doby k výstupu, nežli jsme předpokládali a musili jsme spěchatí, aby nás noc nepřekvapila na cestě.

Pan dvorní rada H. úsilovně se snažil přemluvití nás k sestupu rovně dolů směrem východním. Než přítomnost dam a mládeže odvrátila nás od tohoto pokusu a usnesli jsme se hledati alespoň zpáteční cestu směrem v „Saviňských Alpách“ naznačeným, za kterýmžto účelem odebrali jsme se po hřebenu zpět až k nejnižšímu jeho místu a odtud podnikli jsme sestup po příkrých trávnicích. Sestup zdál se nám však nekonečným i odbočili jsme do té v levo do lesa a dostali jsme se, ač jsme nešli správně a měli jsme dále rovným směrem sestupovati, po delším proplétání se houštinami a kobrtáním přes kořeny v místu, z nichž jsme počali vystupovati.

Brzy po té byli jsme opět u společnosti ostatní — jaké však bylo naše podivení, když shledali jsme, že naši dva nováčkové, kteří se od

nás při výstupu odloučili, chybí. Již počínali jsme o ně míti strach, když tu z tajů lesa vynořily se náhle dvě postavy našich poutníků, kteří zvláštním řízením osudu sestupující s místa, kde nás opustili, volili směr pravému zcela opačný a šli místo na východ na Roblekovu planinu, na sever do Kort, kde teprve se dověděli, že musí touže cestou zpět, aby se dostali k naší společnosti. A tak oni mezi tím, co my slezli Grintovec, celou tu dobu bloudili po lesích.

Za veselé nálady vrátili jsme se nejkratší cestou do Jezera.

Tim nebyl však pro ten rok Vernikov Grintovec odbyt. — Návrh pana ředitele Ch. byl dvěma přítomnými členy výboru česk. odboru Slov. alp. družstva přijat i uloženo mně s vůdcem Potočnickem nalézt i tračovat na Vernikov Grintovec cestu. Potočnick byl však zaměstnan na cestě Frischaufově a ve Žrelu, pak na stezce k Malým Vratcům, pak zase já opustil jsem na delší dobu Jezero, takže nastalo zatím září a s ním horské strašlivé počasí. Den po dni ubíhal, počasí se nechtělo lepšiti, mlhy den ode dne hustěji válely se od Korošského Storžiče do údolí jezerského, zkrátka počasí k zoufání. Vida však, že se připozdívá a chtěje se stůj co stůj úlohy na mne vznesené zhostiti, vyběhl jsem konečně Potočnicka, že přes všechnu nepřizeň Joviše Pluvia podnikneme výzkumnou cestu na Vernikov Grintovec. Pan profesor P. a dvě neohrožené dámy se k nám připojily a tak učiněn druhý útok na Vernikov Grintovec, tentokráte s druhé strany.

Snahou mojí bylo vypátrati, bylo-li by lze zříditi na Vernikov Grintovec výstup v místech bezprostředně pod vrcholem, tam totiž, kudy při pr. našem výstupu pan dvorní rada H. chtěl sestupovati. Shledali jsme však, že by se to nedoporučovalo alespoň pro ty, kdož přicházejí z Jezerska, ježto by to pro ně znamenalo velkou ztrátu výšky, poněvadž by se musilo sestoupiti až téměř do údolí Kokry (k pramenům Kokry) a odtud znovu vystupovati. Hleděli jsme tudíž dostoupiti massivu Grintovce v poloze vyšší a zvolili jsme k tomu cestu z Jezera k Alpě Muriho (1 h.), odkudž dali jsme se po pravé straně vozovou cestou vzhůru k lesu, prošli jsme tímto po levém břehu potůčku, až dospěli jsme na planinu, v níž shledali jsme ono sedlo severovýchodně od Vernikova Grintovce položené, o němž se pan dr. Hříva zmiňoval. Cesta sem od Muriho Alpy trvala asi ³/₄ h. Nyní měli jsme již vyhráno. Další cestu jsme znali z popisu: „po travnatém svahu dosti obtížně vzhůru“ až na hřeben a po něm známou nám již cestou k vrcholu.

Ze sedla popsaneho dojde se k plotu, podél něhož vystupuje se z počátku mírně, později stále příkřeji a příkřeji. (Potočnicku ovšem nařízeno, aby příkrost tuto při stavbě cesty odstranil pohodlnými zákrutami až na hřeben Grintovce (¹/₂ h. ze sedla). Odtud k vrcholu popsána cesta již při prvním výstupu.

V horlivosti popsati cestu co nejrychleji zapomenul jsem na počasí. Když opouštěli jsme Jezersko, visely po okolních horách všude mlhy tak hrozivým způsobem, že jsme se obávali každé chvíle, že se rozprší. Měli jsme však štěstí. Jakkoli vystupující od Muriho Alpy výše, přicházeli jsme do mlhy, která nás kol do kola obklopovala, takže jsme neviděli než na několik kroků před sebe, přece z nápadného oteplení vzduchu dalo se souditi, že mlha nesáhá příliš vysoko, a že nad ní září

slunge. A nemýlili jsme se. Docházejíce hřebene Grintovce počínali jsme z mlhy vystupovatí, slunce, které jsme v Jezersku po 14 dní ani ne spatřili, zazářilo nad námi a nám objevil se obraz, na nějž dá se n snadno zapomenouti. Stáli jsme jako na ostrově uprostřed velkého moře, z něhož jen tu a tam vystupovaly jiné ostrovy, vrcholy to okolních hor, a teprve v dáli v jas slunečném stkvěla se souvislá pevnina — ozářené štítý Julských velikánů! Vše pod námi kol do kola bylo bílé moře mlh. Do údolí nikde nebylo lze zřítí. I byl tedy výlet náš stkvěle odměněn a v Jezera, když jsme se večer vrátili a vypravovali jsme v zatopeném pokoji o tom, že jsme viděli slunce, a že nás hřálo, ba páliho, nechtěli nám věřiti, domýšlejíce se, že jim vypravujeme báchorky.

Sestup provedli jsme touže tračou, kterou jsme ponejprv vystupovali od Roblekovy Alpy. Uznal jsem cestu tuto za nejbližší a rovněž za hodnou úpravy. I zde příkré trávníky dovednou rukou Potočnickovou dají se přeměnití serpentinami v procházku zcela příjemnou.

S Potočnickem také skutečně smlaveno, aby cestu ze sedla na hřeben, po hřebenu a sestup k Alpě Roblekové na jaře vzal do práce a provedl jí tak, aby i pohodlnější turisté nemusili se jí lekat. Jak nám pan starosta Muri z Jezera oznamuje, započne Potočnick s prací již v tomto měsíci a bude cesta ještě na jaře hotova.

S dobrým svědomím doporučujeme každému návštěvníku Jezera, aby neopominul tento lehký a velice vědný výstup podniknouti, na nějž po upravení cesty nebude potřebovatí více jak 4 hodin a ježž tedy lehce bude lze za odpoledne provéstí.

A až po pěkně upravené cestě a podle orientačních tabulek dojdeš milý čtenáři a spanilá čtenářko vrcholu a přesvědčíš se, že líčení krásné vyhlídky není vybájeným, a až po pěkně upravené cestě zase sejdeš dolů a téměř neunaven zasedneš k chutné večeři pod verandou Kazina, tu si vzpomeň také těch, kteří kdysi traču pro tuto cestu hledali, po příkrých trávnících a štěrcích místy po čtyřech lezouce, aby „pro budoucí poutníky a poutnice“ připravili tuto nádhernou cestu, po níž vyšel jsi nahoru a po níž sešel jsi dolů skutečně jako po „silnici“!

Dr. St. Prachenský.

*

Úrazy v Alpách r. 1901.

Sestavil O. Laxa.

(Dokontění.)

5. V neděli dne 6. října pokoušeli se zkušeni horolezci Melzer a Spötl sléztí se strany severní Praxmarerkaršpic v Karwendlu. Z rána příznivé počasí se během dne zhoršilo a k večeru udeřila prudká sněhová bouře. Oba byli přinuceni přenocovati ve skalách. Večer toho dne zaslechl princ z Leimingu se svým myslivcem volání. Poněvadž nebylo rozumněti, mysleli, že jsou to turisté, kteří často ze svévole pokřikují. Teprve v pondělí ráno vyslal majitel panství kníže Hohenlohe myslivce pod Gleierschwand, aby se přesvědčil zda není tam nikdo ohrožen. Na jeho volání zazněla s hora odpověď: „Nemohu nikam!“ Skalý byly silně zasněženy a na záchranné práce s této strany nebylo pomyšlení. I vyslán tedy jiný myslivce s proviantem a jinými potřebami do Gleierschthalu žádati tam právě dleho barona Ringhoffra, by podnikl odtud záchranné práce. Teprve o 3. hodině přišel posel do Gleierschské myslivny a vydal se ihned s myslivcem a honci k Jägerkaršpic, odkudž bylo možno vniknouti do skalních stěn. Pozdě odpoledne vstoupil myslivce barona Ringhoffra s honcem do

skal; ostatní jej dole očekávali. Když nastal již večer a nikdo se nevracel, domnívali se ostatní, že oba vystoupili na jiném místě a vrátili se již do údolí. Nastoupena tedy zpáteční cesta do myslivny. Však myslivce i s honcem ve skalách zbloudili a museli celou noc tam přečkati. V úterý vydal se myslivce s vůdci opět do skal a našli ve stěnách své druhý polozmrzlé, takže museli býti pomoci lana zachráněni. Týž den opakován nový zachraňovací pokus; než ukázalo se, že vyhledání turistů nelze již provéstí a veškeré práce zastaveny. Ve středu našli tři vůdce, kteří hledání obnovili, pod stěnou as 150 m vysokou roztržitěné tělo Spötla s utrženým kusem lana kolem těla. Teprve 13. října objevena také mrtvola Melzera. Ubožák přivázal se lanem ke skalám a spočíval na svém ruksaku.

6. Dne 20. července udála se na Tribulannu katastrofa.

Dr. E. Wilhelm z Vídně s vůdcem Mühlsteigerem z Pflesche, dále dr. R. Wilhelm s vůdcem Fr. Amortem z Gossensassu přenocovali v tribulannské chatě. Ráno bylo počasí mlhovitě, později se však vyjasnilo a vůdce radili k výstupu. Cestou se ukazovaly tu a tam mlhy, a když minuli hořejší drátěné lano, prošleho jim i slunce. Ed. Wilhelm a Mühlsteiger šli napřed a k vrcholu jim scházelo již jen několik minut. Tu pozorovali pojednou blížiti se černé mračno a zároveň objevily se charakteristické známky, z nichž se dalo souditi na silné elektrické napjetí ve vzduchu. Mühlsteiger svolal ihned ostatní a nastoupena co nejrychleji zpáteční cesta, aby před vypuknutím bouře byli všichni vzdáleni drátěného lana. Když našli se na skalní římsě a dr. E. W. s Mühlsteigerem slezli napřed, aby ostatním v sestupu pomáhali, ucítili udeření blesku. Mühlsteiger spadl na E. Wilhelma a oba zůstali v bezvědomí nějakou dobu ležeti. R. Wilhelm a Amort byli asi bleskem ihned zabiti, neboť bez hlesu spadli do hlubiny, kdež hluboce dole nalezeny jich mrtvoly. Když omráčení se vzpamatovali, spěchali do Gossensassu zvěstovati smutnou zprávu.

Laviny způsobily následující úrazy:

7. 16. února podnikli architekt Brunarius z Paříže, továrník Lamy z Ancey a spisovatel Ponin z Albertvillu turu na Mont de Mirantin v Savojských Alpách a byli lavinou zasypáni. Záchranný sbor za součinnosti myslivců našel pod sněhem mrtvoly turistů.

8. 8. července opustil jistý Näf z Curychu s vůdcem Zraggenem a nosičem Minnigou chatu Concordii a mířili k sedlu Rothalskému. Mezi Kranzbergem a odervu rothalskou zahučela pojednou ve výši lavina a všechny tři zasypala. Pouze vůdce se podařilo ze sněhu se vyprostiti, ztratil však pikl a nemohl druhé zachránit. Pád laviny pozorovala jiná společnost pod vrchem Jungfrau a jeden z vůdců ihned spěchal na místo neštěstí. Podařilo se mu sice vyprostiti ze sněhu tělo turisty, však pokusy vzkřísiti jej zůstaly bez výsledku. Mrtvolu nosiče vyhrabala ze spoust sněhových teprve ochranná kolona z hotelu Eggishorn.

9. 2. června pod Grands-Mulets byli manželé Guildovi z Bostonu se dvěma vůdci a s nosičem překvapeni lavinou při výstupu na Mont Blanc a byli krom nosiče všichni zraněni.

Dále jsou zaznamenány nehody způsobené spadlým kamením.

10. 11. srpna zastížen byl na Grosser Spannort ve Švýcarech vůdce Josef Wasseer při klání stupu na ledovci spadlým kamením, které mu obličej zranilo, zebra zpřeráželo a mrštilo jím na sněhové pole, kdež zůstal v bezvědomí ležeti.

11. Bankovní úředník Perchet ze Ženevy byl při výstupu s vůdci na Aiguille de Tacul na prsou zasažen řídicím se kusem skály a do hlubiny stržen, kde na ledovci zůstal mrtev ležeti. Mrtvola dopravena do Chamonix.

Uvolnění stanovišť, záchytu nebo stupu vedlo k následujícími úrazům:

12. 18. července spadl v Ifingeru truhlářský pomocník Ferrai z Bargo v přítomnosti svého bratra a zabil se. Chtěl si odpčinouti na kameni, ten se však uvolnil a strhl jej do hloubi.

13. 28. července ubíral se vážený náš člen pan dr. Josef Hřiva, který po léta byl zvykl konati i nejtěžší horské tury a zejména v Savijských i Julských Alpách podnikl se zdarem výstupy, jichž může se odvážiti málokterý turista,

po moreně ledovce Mer de Glace, nedaleko Montanversu nad Chamonix, hledaje vzácnější nerosty. Sestoupil v místech docela bezpečných do malé kotliny, jejíž hloubka nebyla ani dva metry. Chtěl pak vyšvihnouti se z ní nahoru, uchopil rukou velký balvan nahoře ležící, který se však překotil, padl mu na pravou nohu, jež byla dole opřena o pevný kámen, a roztránil kost pod kolenem. Kvůli panu dra Hřívý přiběhl jistý vůdce, který však pro velkou tíži balvanu nemohl vyprostiti nohu. A tak teprve po několika hodinách pomocí několika turistů podařilo se dopravit panu dra Hřívý do hotelu na Montanversu, kam dostal se již lékař ze Chamonix, který opatřiv nejnútnejší, nařídil převoz pana doktora H. do ženevské nemocnice. Po nesmírně bolestné cestě byla v Ženevě olnata část nohy pod kolenem. — Bohudík může pan dr. Hřívý konati již delší dobu procházky po městě a doufá pevně a důvodně, že v brzké i v přírodě.

14. S Eisenšpice sřítíl se dne 8. srpna následkem vyloučení se balvanu zkušený alpista Steininger z Vídně při pokusu vystoupiti na jmenovanou horu dírektně z Flirsche a mnoho se zranil.

Prolomení do ledovcových puklin událo se ve dvou případech.

15. 5. září vyšel státní návladní Pistorius z Magdeburku s vůdcem Pixnerem z chaty císařovny Alžběty, aby přes Feuersteinferner sestoupil ku chatě Magdeburské. Na ledovci překročil vůdce puklinu na 2 stopy širokou, prohlédl okolní led a napnul lano. V tom okamžiku, když turista vstoupil na druhou stranu pukliny, sřítíla se s velkým lomozem plocha ledu asi 30 m² a strhla jej do hlubiny. Vůdce ihned táhl prudce za lano, než to se na ostří ledovcové hraně přefzlo a turista zmizel v hlubině. Spadl v úplném vědomí a nezraněn na trosky ledovcové as 20 metrů pod povrch. Za pomoci vůdce vystoupil a mohl ještě dojíti do Magdeburské chaty, načež sestoupili do údolí pflerského.

16. Vůdce Steger sřítíl se v září na Sulzbachkeesu (skupina Venedigra) do ledovcové pukliny, aniž se povážlivě zranil. Puklina byla pokryta sněhem, který jižním větrem změkkl. Při pádu ztratil pikl, jenž zůstal viseti na pokračí pukliny. Skorem pňl hodiny namáhal se nešťastník pomocí lana, které vyhazoval, sraziti potřebný pikl. Když se pokusy nezdařily, jal se řezati do stěn ledovce kapesním nožem stupy. I podařilo se mu dostat se skorem až k okraji, když stupeň se pod ním ulomil a Steger spadl znova dolů. Druhý pokus vedl k cíli a vůdce mohl se šťastně domů vrátiti.

C) Z příčiny neznámé.

1. Na Grimmingu zabil se v lednu mlynářský pomocník Adolf Reichel ze Saska.

2. V březnu při výstupu na Monte Tonale nalezl jistý horolezec se dvěma vůdci poblíže tonalského průsmyku mrtvolu profesora přírodopisu Stückle z Neuchâtelu.

3. Téhož měsíce spadl professor botaniky Ad. Spulhei při výstupu na Monte Moro se skalní stěny a mrtev nalezen.

4. 28. dubna vydali se dva mladí turisté jménem Scholastique a Chabert sléztí Casque de Néron a více se nevrátili.

5. V květnu zabil se na Pilatu zámečník Gmehle ze Stuttgartu.

6. 2. června spadl s Rocher de Naye u Montreux student Wenger z Heidelbergu a byl nalezen na sněhovém poli s roztráštěnou lebkou.

7. 17. července vystoupil jistý Müller z Curychu na Scalletahorn a Piz Grialetsch. Při sestupu zahynul.

8. 27. července večer zaslechli turisté v chatě Funtenseeské poplašené výkřiky s hor. Přítomní vůdci ihned se vydali ku pomoci a tu našli na úzké travnaté římsce Visekogelu v bezvědomí ležeti zraněného turistu. Zraněný byl dopraven do chaty.

9. V srpnu nalezena ve skupině Kurfirťů mrtvola turistu Dickelmanna od svatodušních svátků pohřbovaného.

10. 11. srpna vydal se jistý Stockherr s několika přáteli na Hühstein v Nízských Turách. Na zpáteční cestě spadl a následkem vnitřního zranění zemřel.

11. 16. srpna sřítíl se tiskařský pomocník Brand s Hohe Villerspitzu ve Stubajských Alpách a zranil se.

12. 16. srpna pomýšlel horolezec Krämer z Vídně provésti variantu na stezce Ziemerové k Raxalpě. K večeru spatřili turisté, kteří náhodou stoupali po stezce na Katzenkopf, kterak padá s výše rucksak, načež slyšeli naraziti tělo. Pospíšivše k místu neštěstí, našli již jen mrtvolu Krämerovu.

13. V Rofanské skupině spadl v srpnu u Dalfazského sedla jistý truhlářský pomocník a těžce se zranil.

14. Téhož měsíce nalezena neznámým turistou u příležitosti výstupu na Veliký Waxenstein (skupina Wettersteinská) mrtvola turistu pravděpodobně vládního akcesisty Sanda, který se v místa tato vydal a byl již od předloňského roku pohřbován.

15. 4. září spadl a zabil se při tuře k Riffelské stěně inženýr Brandos, jenž prováděl na Zugšpicí pokusy s telegrafii bez drátů.

*

Lonského roku tedy stihly nehody v Alpách 143 lidí (někdy bohudík bez úrazu), 91 osobu však stihla smrt. Na turách ve štyrských Alpách postiženo z nich bylo 85 turistů a z toho 45 osob smrtelně.

Přihlédneme-li blíže, spatřujeme, že nehody ty způsobeny byly:

	nehody vůbec	zabito
neopatrností	29	15
vysílením	6	5
nezaviněně	34	11
neznámými příčinami	16	13.

Celkový počet úrazů rok od roku vzrůstá, což patrně porovnáním se statistikou posledních let, neboť

v Alpách zahynulo r. 1899 60 lidí,

" 1900 81 "

" 1901 91 "

Počet obětí ve vysokých Alpách se oproti loňskému roku nezvětšil, nýbrž přírůstek onen, jako každoročně spadá na vrub poloalpistických nehod, jak patrně z následujících čísel:

V Alpách přišlo o život:

	na poloalp. turách	ve vysokých Alpách
r. 1900	33 lidí	48 lidí
" 1901	46 "	45 "

Značný počet úrazů ve vysokých Alpách způsobených příčinami subjektivními a sice 85, z nichž 21 smrtelných, nabádá nás k pátrání, jak působila přítomnost vůdce v jednotlivých případech.

Shledáváme, že

	postiženo úrazy	zahynulo
za přítomnosti vůdce	11 osob	6 osob
ve společnosti "	14 "	10 "
sami	10 "	5 "

Nejvíce úrazů událo se, kde turista konal turu ve společnosti. Jde-li více osob, tu odvaha bývá větší, aniž kdo uvažuje, zda společnost zúčastněných je taková, aby nahradila zkušeného vůdce. Společnost chrání pouze v tom případě, je-li v ní zkušený alpista, jinak na odvrácení nehod vlivu nemá.

Zajímavé je, že loni opět zaznamenán neobvyklý počet vážných úrazů sběhlých za přítomnosti vůdce. Při bližším vyšetření však poznáváme, že neštěstí na Tête de Lion, dále na Sulzfluh, jakož i pod Croda da Lago nelze přičítati na vrub vůdce, neboť prvé i druhé způsobeno neobratností turistovou, současně třetí nedostatečností tělesnou rovněž horolezce.

A tak zbývají pouze dva úrazy, které však zaviněny byly z velké části vůdci samými. Tak na Piz Rosegu a Wilder Freiger vůdce nepoužili lana, ač v případě druhém zesláblý turista sám za to žádal.

Značný počet nehod z příčin nezaviněných (34) lze si vysvětliti pouze nestálým počasím loňského roku, takže mnoho turistů bylo náhle zastíženo nečasem a lavinami. Z tohoto počtu zahynuli:

náhle zavládnuvší nepohodou	4
lavínami	5
padáním kamení	1
uvolněním stanoviště	1

R. 1901 stíženo úrazy v západních Alpách 77 lidí a z těch 51 zemřelo. ve východních pak postiženo nehoďami 66 osob a sice 40 smrtelně.

*

Český průvodce po slovanských zemích alpských.

Vydáním spisu „Slovanské Alpy“ (redakcí Dr. St. Prachenského) a díla „Saviňské Alpy“ od L. Mareše, které českou veřejností, turistickou obcí a všemi znalci Alp slovanských po zásluze byly vřele přijaty, učiněn byl důležitý počátek k tomu, abychom emancipovali se od německých děl tohoto směru, děl, které o slovanských Alpách mají zprávy stručné. To platí o publikacích Baedekerových a Mayerových, ba i o Hessovu spisu „Hochtourist“, ač tento v posledním vydání obsahuje značně více dat o slovanských Alpách, než ve dřívějších. — „Slovanské Alpy“ byly přehledné dílko o slovanských horách, „Saviňské Alpy“ pak byly první částí spisu, který obsahovati má podrobný popis oblastí slovanských Alp, a to pro všechny navštěvovatele jejich, nechť omezí se na klidný pobyt v jediném místě, na cestování po dráze a po voze, na cestování pěšky v údolích nebo jen na výstupy horské. — Úkol, který vytkl si náš odbor, pobádal jej přímo k tomu, aby v brzkou vydal další část díla; četná návštěva českých turistů na Slovinsku, jež každým rokem značně roste, donutila jej pak k tomu, aby pospíšil s prací a vydal další díl již letos. Společnou prací pp. prof. A. Dvořáka, Dra. B. Franty, prof. Dra. K. Chodounského, ing. O. Laxy, rady L. Mareše, Dr. St. Prachenského, Dra. Vl. Růžičky a za přispění pp. Dr. Vl. Foerster a Borise Zarnika v Lublani bude vydána v červnu druhá část průvodce po slovanských zemích, obsahující celou oblast julských Alp, jako podrobný cestopis pro každého, který uspořádán bude tak, že bude úplnou novinkou svého druhu v české literatuře; co do podrobného vylíčení výstupů horských bude o julských Alpách knihou daleko nejdůležitější v celé literatuře vůbec. — Dílo bude obsahovati popis příjezdů z Prahy do Lublaně a Trbiže se všemi výlety, výstupy a přechody z jednotlivých stanic na trati, podrobné vylíčení cesty po drahách a silnicích, vystavených v území julských Alp, s výlety a výstupy z každého místa na nich položeného, vábných putování údolních, jichž je tak mnoho v Kraňsku i Korutanech, dále horských výletů, přechodů, výstupů v takovém počtu a podrobnostech, jakými se nemůže vykážati žádný jinojazyčný spis o slovanských Alpách.

Daleko největší část jednotlivých cest mohla být podána dle vlastních zkušeností, a proto údaje v knize obsažené jsou opravdu spolehlivé.

Dílo bude připojena velká, přehledná cestovní mapa, provedená pp. ing. O. Laxou a Dr. Vl. Růžičkou nad míru pečlivě a přesně na základě rakouských a italských štábních map a kromě toho vlastních jejich studií i pomůcek, tak že o přesnosti a spolehlivosti její nemůže býti nikdo v pochybnostech. Mapa bude však mít tu přednost, že bude opatřena jak mnohými kotami, tak i isohypsami; bude provedena v různých barvách, obsahovati bude všechny obce a osady, dráhy, silnice, cesty, vrcholy, ochranné chaty atd. Při měřítku 1:172.500 (kdežto přehledné mapy německých a francouzských alpských průvodců jsou 1:800.000 a 1:850.000) bylo pak docíleno pro oblast julských Alp toho, že mapa je velmi podrobná a velice přiměřeného rozměru.

Bylo již řečeno, že dosavadní německé spisy o slovanských Alpách jsou dosti kusé; není to výtka, neboť slovanské Alpy nebyly dosud německými turisty tak důkladně prozkoumány jako Alpy jiné, a německá díla nemohou tedy obsahovati takové podrobné líčení různých slovanských horských krajů, jako Alp obydlených lidem německým. O těch mají Němci podrobná, velice cenná díla vědecká, národopisná a mnohá, jež nádherně umělecky jsou provedena. S těmi také nechceme a nemůžeme konkurrovati; s jejich praktickými díly cestopisnými však dobře možno srovnávati náš spis. Není to nadsazování; neboť spis, který vydá odbor, bude kontrolován veřejností, a zbytečné vychloubání bylo by jen na škodu; na důkladnost díla pak přece jistě můžeme již napřed upozorniti, a to tím spíše, že větší polovici práce vykonali pp. ing. O. Laxa a Dr. Vl. Růžička, kteří nejsou ve výboru našeho odboru a kteří svou namáhavou a nezištnou práci dali kontrolovati kritikou členů výboru. Kritika vzhledem k veliké důkladnosti jejich práce nemohla se osvědčiti jinak, než všeobecným, plným uznáním. Konstatování toho je ovšem jediným uznáním jejich obětavé činnosti, kterou stále našim snahám věnují; je to však uznání vřelé, upřímné.

Cestopis náš bude vydán v červnu.

Vydání průvodce bude vyžadovati velkých výloh; úprava tisková je drahá a mapa, jak se to při kartografických pracích — mají-li býti zdařené — rozumí, bude také velmi nákladná. Vydáváme však průvodce doufajíce, že dosavadní zdar všech našich podniků bude povážeti i toto dílo, a s vědomím, že průvodce bude potřebovati každý návštěvník Kraňska a Korutan. Přes to, že výlohy budou velmi značné, bude stanovena cena přiměřená, ba mírná.*)

*

Zpráva o valné hromadě Slov. plan. družstva v Lublani.

Výsledky činnosti družstva za r. 1901. byly předmětem jednání valné hromady, která byla konána dne 22. března. A tu bylo konstatováno, že devátý rok činnosti S. P. D. měl výsledky příznivé, s nimiž mohou býti spokojeny jak centrala, tak i odbory, jichž čítá nyní družstvo osm (český, kamnický, kraňský, podravský, radovljíšský, saviňský, sočský a ziljský). Počet členů se rozmnožil o 103,

*) Kdo přeje si obdržeti průvodce hned, jak vyjde, může jej předem objednat u pokladníka odboru p. dra. St. Prachenského, advokáta v Praze, Zderaz.

i čítá nyní družstvo 1436 členů, z nichž připadá 474 na centrálu, 962 pak na odbory. Nejmladší z odborů jest podravský odbor (ve Štýrsku). Mimo český odbor čítá nyní družstvo: v Kranjsku 3 odbory (v Radovljici, v Kamniku a v Kranji), ve Štýrsku 2 (saviňský v Gornjem Gradu a podravský v Rušah [Maria Rast] u Mariboru), v Přímoří 1 (sošský se sídlem v Tolminu u Gorice) a v Korutanech 1 (ziljský se sídlem v Beláku). Budíž zde zmíněno, že pečuje se nyní o založení nového odboru pro Přímoří se sídlem v Terstě. Počet chat, jejichž zbudovává centrála spolu s odbory, vzrostl na 14; loni otevřena byla Trillerova chata na Krnu (2246 m) v Goricku, zbudovaná ve výši 2051 m, pak Tomčeva chata na Begunjsici u Radovljice, již darovala družstvu paní Soukupová, dcera zesnulého Blaže Tomce, jenž si vystavil zmíněnou chatu již před lety jako letní sídlo.

Pro úplnost zprávy uvádíme zde seznam spolkových chat i cenu dle inventáře centrály: 1. Aljažova chata v údolí vratském pod Triglavem 812 K., 2. česká chata na Ravných pod Grintovcem 19.050 K., 3. Gornjegrajská chata na Menině planině 1300 K., 4. Hausenbichlerova chata na Mrzlici 1400 K., 5. Kocbekova chata pod Ojstrici 4700 K., 6. chata na Boču 360 K., 7. chata na Krnu 2400 K., 8. chata na Rodici 700 K., 9. Lučská chata pod Ojstrici 360 K., 10. Mozirská chata 1070 K., 11. Oroženova chata na Černé prsti 2400 K., 12. Tomčeva chata na Begunjsici 800 K., 13. Triglavská chata na Kredarici (Triglav) 12.140 K., 14. Vodnikova chata na Velem polji (Triglav) 1900 K. Mimo to je vlastnictvím spolkovým: 15. Aljažova věž na vrcholu Triglavu 800 K., 16. Staničeva útulna na Triglavu 400 K., 17. veranda v Planici 160 K., 18. veranda u vodopádu Rinky 180 K., jubilejní kaple pod Ojstrici 2350 K. K úpravám těchto jest čítati dále most, jež zbudoval loni radovljíský odbor přes Sávu jako nutnou spojku Radovljice s Kamnougoricí nákladem 2400 K. Připočítáme-li pak veškeren náklad, jaký jest investován ve stezkách i cestách, zbudovaných v horách — tu budíž odkázáno předem na usilovnou práci českého odboru, jenž pracuje v tomto oboru věru vzorně i neúnavně a systematicky, dále na práce saviňského odboru, který v tomto směru mnoho provedl — vycítíme nejlépe hodnotu práce, již provedlo družstvo v krátké době devítiletého působení. Spolkové působení, jež lze ceniti na 60.000 K., jest přibližně 18.000 korunami zadluženo. — Ze zprávy pokladní za rok 1901. vysvitá, že činily důchody centrály i veškerých odborů 27.054 K., výdaje pak 24.113 K. Mezi důchody bylo členských příspěvků 9305 K. 95 h., podpora a darů 6510 K 05 h., různých důchodů 927 K., 70 h. Výtěžek z chat obnášel 2457 K 68 h. — Správních výdejů bylo 3377 K. 38 h., vydávání spolkových časopisů „Planinski Vestnik“ a „Alpský Věstník“ i jiné tiskové práce vyžadovaly 1941 K. 65 h., na stezky, cesty a chaty se vydalo 5353 K., 03 h., na úpravu chat 2621 K. 27 h. Dluhů se upatilo 7845 K. 53 h. — Na valné hromadě jednáno bylo o stavbě hotelu v údolí vratském, kde zakoupilo družstvo obsáhlý terén. Hotel má státi na místě nynější Aljažovy chaty i bude vzdálen od stanice Mojstrana-Dovje 3 hodiny pěšky. Údolí vratské slyne daleko široko přírodní svojí krásou a hojnou květenou. Hotel bude poskytovat rozkošné letní sídlo, turistovi pak je výhodnějším na Triglav i mnoho jiných horských tur. Z hotelu na Triglav počítá se 4 hodiny výstupu. Hotel bude opatřen vodovodem i elektrickým světlem. Zprvu má býti hotel zřízen v menším rozměru se 20 pokoji; možno jej však časem zvětšiti. Valná hromada schválila projekt s upřímným nadšením i jest nyní úkolem výboru, aby se postaral o financování podniku. Výbor jest si vědom, že vzal na se odvažnou práci, od jejíž zdaru závisí veškerá další podnikavost ve směru tomto. — Dále uloženo výboru pomýšlet i na zbudování chaty na Golici (1860 m) v Karavankách i usnešeno, pojmenovati chatu tu na počest nestoru slovinských turistů Františku Kadilnikovi — Kadilnikovou chatou.

Mnohá práce čeká ještě družstvo i bude mu úlohou obrátiti svoji pozornost předem na krásné Bochyňsko, které otevřeno bude pro cestující novou bochyňskou drahou, jež posune tento dosud odlehlý kus alpského světa na velké světové spojení Terstu se severními zeměmi. — Do výboru byli zvoleni: předsedou prof. František Orožen, jeho náměstkem advokát dr. František Tomiňšek, jednatelem oficial Jos. Hauptman a mag. úředník Mila Verovšek, pokladníkem soudní adjunkt dr. Vladimír Foerster, výbory pak komisař Janko Bleiweis rytíř Trsteniški, městský inženýr Jaroslav Foerster, profesor Ivan Macher, revident Antonín Mikuš, katecheta Ivan Mlakar a učitel Jos. Verbič.

Dr. Vladimír Foerster.

*

Lovec.

(Přátelská vzpomínka Š—ovi).

V úpalu slunečním seděl jsem před lety znaven na perronu trbižského nádraží a pohlízel s nevyrovňatelnou radostí na skupinu Mangartskou a Višskou. Ssál jsem ten obraz přírody, aby se vžil v nezahleditelnou paměť. A když oči v tom horku po dlouhém tákání i po únavě předešlých dnů se zavíraly a toužil jsem po odpočinku, nebylo přece možno odloučiti se od pávabu, který se tu skýtal; to, co jsem zažil po několik týdnů před tím, mizelo, a jen ohromující dojem hor zabýval mysl. Nevymizela mi potom nikdy z paměti scenerie trbižská. A každý rok, kdy meškal jsem jinde, těšil jsem se na Trbiž; později, kdy rok co rok dlel jsem ve slovanských horách, bylo stále rozkoší pohlédnouti znovu a znovu na obraz, který se jeví z nejkrásnějšího snad nádraží ve východních Alpách. Je to svůdný, vábný, nádherný kousek světa horského. Nepoznat jiného, byl bych se vracel do Trbiže mnohokrát; po sezóně jiných horských krajů dovedl jsem však teprve oceniti pávab jeho; proto ne sta, ale tisíce vzpomínek táhne se k němu, a proto také nebyti některý rok v okolí Trbiže, znamená pro mě, že něco schází z horských dojmů.

Znovu a znovu vzpomínal jsem na onu chvíli před 16 lety, když v prostředí minulého října stál jsem dopoledne úplně připraven na cestu do domova na balkoně hotelu Mörtlova nad trbižským nádražím — dlouho před příjezdem vlaku. Od nádherné formy Špiku nad martulským údolím až po Viš bylo vše jasno, vápencové stěny skal svítily ve slunci, snih na vrcholech se třpytil a zvláště vrchol Mangartu dral se v před. Ó jak bylo blaze v tom okamžiku, ale jak hned na to bylo smutno pomýšlení, že za chvíli zmizí mi obraz ten s očí. Sešel jsem dolů k nádraží. Na té krátké cestě přemýšlel jsem o „nespravedlnosti“ ve světě, která nutí každého, aby dbal povinnosti.

Při vchodu u nádraží stál známý starý Pinter, vůdce rablský, s turistou. Kde jste byli? ptám se. „Na Mangartu:“ výstup byl obtížný, ale výhled! Však jsme si jej zasloužili; každý krok ve skalách byl zledovatělý, skluzký, dávno jsem se tak nenadřel. Ale, vzácný pane, můj turista šel dobře.“ Turista zatím vkládal skoro celý rožeň vína do úst, za ním pak v hladovém jenu zmizelo ve mžiku několik jablek a pomorančů. Starý Pinter uctivě se po chvíli poroučel a zmizel také.

Přecházel jsem po perronu nádraží. Tak nyní mám jeti do Prahy! Co kdybych tam ne...; ani jsem nedomyslel, vyběhl jsem k Mörtlovu hotelu, krátce řekl, že přijdu k večeru, a rychlým krokem dal jsem se k horní Trbiži. Bylo již tři čtvrtě na jedenaáct. Před šestou hodinou odpolední je již tma, vzpomínal jsem. Proto jsem hnul po silnici. Však jsem to cítil při počátku výstupu na sv. Višarje. Asi po půl hodině předhlonil jsem společnost dvou pánů a dámy, kteří ubírali se toutéž cestou. Dáma připomínala mi podobností nápadně paní, se kterou setkal jsem se před několika lety v Křivoklátku, a která nechtěla věřiti jiné společnosti, jež vypravovala, že šla šest hodin. Čtyři hodiny, to prý se může jíti, šest hodin — to nevydrží nikdo. — Ale mužové ji doprovázející spíše uvěřili by ctihodné křivoklátské dámě, než ona sama; neboť šli a vydechovali tak, že i čtyřhodinná chůze byla asi u nich record, kdežto dáma

šla dosti dobře. Myslím, že nedošli, kam chtěli, neboť nebylo o nich potom ani slohu. — O půl druhé v poledne seděl jsem na vrcholu sv. Višarje a hleděl jsem na blízko i v dál. Kdo zná líbeznou scenerii tuto, dá mi za pravdu, že tak příjemně a lehce skoro nikde v Alpách nevyjde se na vrcholek, který poskytuje tolik mnoho. Sešel jsem ke kostelu, fače, domkům, které od Žabnice vyhlížejí jako vlak, a vše tu bylo zavřeno, ticho. Nejednou scházejí se schodů od kostela, viděl jsem vlídnou tvář pana faráře Svatoně, kterému platívala naše návštěva; nebo p. P. Germa a P. Dionysa Spizera, sedící před farou; co by' o vítání! Dnes místo před farou bylo prázdno, z hostince vystěhovali se hospodáři, výše nad schody neznělo vybízení prodavačů v krámcích ke koupi různých maličků, z kostela neozýval se zpěv poutníků, pomalý, zbožný, jenž tklivě, mile dotkl se vždy těch, kdo přicházeli ke sv. Višarjím, a klidno, ticho plné bylo vškol všude. Za chvíli stoupal jsem k Lovci ve sněhu; nejprve málo ho bylo, tak že pozdní květy fialového hořce lehce vyrážely z něho; dále přibývalo vrstvy sněhové, sypké. A přibývalo i ticha, přibývalo pustoty. Jediný živý tvor, kamzík, skákal dosti blízko a zmizel ve skalách. Posledních pět minut cesty letní trvalo dnes dobré čtvrt hodiny pro zalednění; alpskou sekýrku nechal jsem v Trbřízi, nevěda, že bych jí přece potřeboval; a tak někdy šlo to krok napřed a několik zpět. (Dolů nebylo bohužel tohoto zdržování, ač jsem si toho někdy přál, věru až komicky upřímně.)

Stál jsem na vrcholku Lovce proti skalám Više a Montáše. K jihozápadu zářilo slunce, a majestátné skály k severu obrácené byly šedy. Nad nimi obloha modrá, čistá, jen kolem vrcholu Više točil se malý šedý obláček, jako když hejno holubů krouží kolem věže. A pod skalami zeleň údolů, z níž vesele vynořovaly se barvy suchého listí listnatých stromů, čím více do dále, tím více přecházelo vše do fialova a modra, v dále svítily bílé Tury, z nichž jehla Velikého Zvonu vystupovala, a dále a dále ještě rýsovaly se tmavé vrcholky v modrém nebi. Je těžko popsat dobře, vystihnouti vše; lépe vše se pro cítí, a kdo zná panorama, vynoří se mu poetičtěji v mysli vše, než možno naznačiti. A kdo je nezná, jde se podívat, vždyť nestojí ta námaha mnoho. Ba i kdo zůstane na sv. Višarjích, má výhledu dosti, že nezapomene naň; výstup je o málo vyšší, než od Petzru na Sněžku a stejně pohodlný. A zde uvidí snad to, co s jiného vrchu tak snadno dosažitelného neshledne: Grandiosnost a líbeznost přírody, svět horský i údolní.

V tom klidu přírody duch pracuje; mysl není klidná, když oko vidí mnoho. Práce mysli je tak intenzivní, že shroutí vše, co jinak ve všedním životě nás těší i bolí. A to je to dobrodiní toulky horské, že v ní vyrušíme se všeho, co je nám denním chlebem, že zapomeneme všedních radostí i hořkostí. Starost, tíže spadnou s nás a v klidu těšíme se ze všeho jako v dětském věku. A když můžeme sdělití dojmy své s někým, kdo nám rozumí, je radost ještě větší, čistá. Ba i když je člověk sám na výšině, je radostně dojat. Je něco bližšího, než příroda sama? Je něco v životě, co poskytuje tolik čisté radosti, jako ona?

Slunce zapadalo pomalu k vrcholům hor; bylo třeba pomýšletí na návrat.

A večer, když se stmělo, vyšel jsem z lesa již blízko Trbříže. Světla v domech svítila, vesele bylo v ulicích, chodec radostně vžil se do ve-

selé nálady těch, které potkával; ale zmizel mu z mysle klid, kterým dýšá hory. — t —

*

Ze Slovanských Alp.

Česká chata polovici dubna vynikla již ze sněhu tak, že z údolí bylo možno ji pozorovati. Přístup k ní dosud nebyl možný pro laviny, které řítí se každý den na cestu z Jezera k chatě. V druhé polovici dubna však mizel v teplém čase sněh velice rychle, tak že pan starosta Muri doufá, že v brzké době ji moci navštívit. — Dle poslední zprávy p. starosty, datované před týdnem, lze již seznati, že chata přezimovala dobře.

Hôtel ve vratském údolí pod Triglavem. U Aljažovy chaty ve vratské dolině již je čilo. Pilně přípravy konají se ke stavbě hotelu v nádherném horském kraji, ve výši něco přes 1000 m, na místě vzdáleném půl třetí až tři hodiny od stanice Mojstrany, hlavního východiště do skupiny triglavské. Jako vždy, když jedou se o povznesení turistiky v této skupině, povstal i tento podnik iniciativou toho, kdo slovanský vliv a převahu zde uplatnil; je to opět dílo pana faráře J. Aljaže v Dvoji. Již počátkem října minulého roku sděloval s námi v Mojstraně p. farář svůj projekt; bylo však třeba mlčeti o něm, pokud nebyl úplně zabezpečen. Dnes může se obětavý slovanský strážce triglavské skupiny pochlubiti plným výsledkem. Nemnoho členů Slov. Plan. Družstva zajistilo potřebnou sumu i zúrokování a družstvu bylo možno usnésti se o valné hromadě na tom, aby na vratském údolí byl zbudován hotel s prostrannými místnostmi restauračními a se 20 pokoji. Již loňského roku byla jízdni cesta od stanice údolím vratským upravena; r. 1903. pak, kdy bude hotel otevřen, bude zavedeno s drahou výhodné spojení. Vratské údolí rázem ožije; zmizí idyllické putování dolinou, cizinců přibude, avšak přibude jich pod patronátem slovanským a návštěva Slovanů ve skupině triglavské vstoupne takovou měrou, že oživení to bude jen ku prospěchu snahám Slov. Plan. Družstva.

Odbor D. Ö. A. V. v Lublani zvětší letos svou chatu pod Golici v Karavankách, jež má letní hospodářství a postaví některé nové stezky od Vossovy chaty na sedle mojstrockém v Julských Alpách. — Na valné hromadě Slov. Plan. Družstva, o které uveřejňujeme zprávu v tomto čísle, byla projevena žádost, aby na Golici co nejdříve byla postavena slovanská chata. S dobrým úmyslem a rozmyslem radíme k tomu, aby stavba ta nebyla prováděna. Golica nemá značný význam pro horskou turistiku, a stavbou nové chaty poblíže německé, ve které přece musí najíti pohostění i slovanští turisté, plýtvalo by se kapitálem, kterého je třeba jinde. Na Golici může dostati se každý lehce bez přenocování v horách; výstup je výletem bez značnějších obtíží, a v jiných skupinách horských, které svou přírodní krásou převyšují okolí Golice, je třeba mnoho práce, aby slovanský živel zmohutněl, ba aby se udržel. Bylo by hříchem, zapominati na tyto kraje, v nichž bez pomoci Slovinci ustupovati musí živel německému a italskému. — Jen vřelý cit a prospěch Slov. Plan. Družstva diktuje tato slova, jež dáváme vřele na uvážení.

Ve slovanských Alpách měl rakouský klub turistů r. 1901. pět chat a sice v Kráňsku chatu Marie Terezie a chýšku na cestě kolem sedmi jezer pod Triglavem, Mallnerovu chýši pod Črnou Prstí a chatu Valvasovskou pod Karavanským Stolem, v Korutanech pak chatu pod Pečenem. Kromě toho patří klubu jeskyně v Babim Zobu u Bledu.

Kazino v Jezeru zvyšuje se o druhé poschodí, čím získá se sedm nových pokojů. Stavba dle sdělení p. starosty Muria pokračuje tak, že bude hotova koncem června t. r. — Ježto návštěva saviňských Alp bude dle všeho letos ještě četnější než roku minulého, doporučuje se návštěvníkům Jezera, aby zamluvili si byt již brzy. (Adresovati lze: p. Fr. Muri, deželni poslanec, župnik, Jezero (Oberseealand), Korutany.

Stezka z Jezera na Vernikov Grintovec počne se stavěti v květnu, poněvadž již nyní na svazích Vern. Grintovce není mnoho sněhu.

První návštěvníci gornogradské chaty na Meninské planině v saviňských Alpách, jež vedl vážený přítel našeho odboru p. Fr. Kocbek, našli 20. dubna chatu v nejlepším pořádku a měli rozhled tak veliký, jako zřídka kdy v létě.

V Sangradu u Kokry v horské samotě zřídil kráňský lékař p. Dr. E. Globočnik ve výši toliko 465 m nad mořem letní sídlo komfortně zařízené pro zdravé i rekonvalescenty. Sezona trvá od května do října. Cena 6 korun za stravu s vínem denně, lázně teplé, studené, osvětlení elektrické. Lékař přichází dvakrát týdně. Od kostela Kokerského je Sangrad vzdálen pět druhých hod. cesty.

Chata čanýnská (pod M. Canin), která byla postavena gorickou sekci D. Ö. A. V., stala se vlastnictvím přímořského odboru tohoto spolku.

Zilská sekce D. Ö. A. V. sděluje v časopisech, že sněhu v horách nad zilským údolím je mnoho a upozorňuje turisty, že ještě sotva o svatodušních svátcích bude lze bezpečně podnikati horské tury tamtéž.

Gorenjsko, Dolenjsko, Notranjsko jsou kraje, na které bývalo rozděleno Kráňsko. Na písemný dotaz člena našeho odboru sdělujeme v této rubrice, ježto bude to zajímati mnohé, že Gorenjsko obsahuje území hoření Sávy, a sice po levém břehu jejím až ke hranici švýcarské, po pravém ku vtoku Ljubljance do Sávy. Dolenjsko rozprostírá se mezi střední Sávou a hoření Kolpou od chorvatské hranice k potoku Iška, který vlévá se v Ljubljani. Ostatní kraje Kráňska na jih a západ jsou Notranjsko. — Údajů těchto užili jsme ze spisu p. prof. Frant. Orožena o němž zmiňujeme se — prozatím krátce — na jiném místě tohoto oddílku.

V jeskyních škocianských (St. Canzian) u Divači (37 km za Postojnou směrem k Terstu), které velkolepostí a rozlohou předčí světoznámou Postojnu, byly v poslední době provedeny značné úpravy stezek podzemních. Upozorňujeme naše turisty na jeskyně ty co nejdůležitější. Podobné obrovské rozměry a výši podzemních klenb nenalézáme nikde jinde v Alpách.

Peklo. Na Grobničkém poli (severně od Rjeki) vypíná se strmý Obručský sklop (uzel horský), o němž praví „Hrvatski Planinar“, že je to obromná vápenná massa, která naplnila údívem každého, kdo cestoval z Gorského kraje k Chorvátskému Přímoří aneb v Gorském kraji vůbec. Tento uzal horský je složen z vápenných vrchů, mezi nimiž nejznamenitější jsou Vel. Obruč (1377 m), Suchý vrch (1350 m), Fratrovac (1360 m), Osoje (1340 m), Grleš (1325 m), Slime (1271 m), Lom (1266 m), Crni vrh (1336 m), Klek (1210 m), a Zakuk (1088 m). Mezi Vel. Obručem a Suchým vrchem leží divuplný kraj, který nazvali obyvatelé Přímoří „Peklem“, kde nachází se i Pekelný vrch (1344 m). Kdo cestuje a prodírá se na západě strmými stěnami Fratrovce, shlédne zprvu ohromnou kotlinu mezi Fratrovcem a Suchým vrchem, jehož strmé a příkré stěny pokryla kleč s alpskou růží a alpským ryvízem. Proti této kotlině leží druhá kotlina, kterou lze navštívit, jen když se stoupá s kamenem na stěny a se stěny na stěnu, až se přijde na pastýřskou stezku ostrohranného a roztlučného kamení. Na to bukovým lesem se přijde ku třetí menší kotlině, ve které jest opět velká kotlina zasypána věčným sněhem, tedy sněžnice, jaké se nacházejí v Gorském kraji. Na severozápadní straně od sněžnice vypínají se dolomitové stěny, jaké jsou na Velebitu obyčejné, poněvíc holé a zarostlé jalovcem. Ohromné ty skály okrašluje Campanula rotundifolia, Moehringia muscosa, různé četné kapradiny,

mezi nimi žlutý Hieracium Jacquini, který jediné zde se vyskytuje. S těchto skal zaujmou pozornost skály, s nichž spatří se ona studená sněžnice, na které i uprostřed horkého srpna člověk zimou se tetelí. Stěny její sklánějí se na všech stranách kolmo a asi ve středu vypíná se skála v podobě výběžku. Jakkoliv tam panuje velká zima, přece se do ní spouštějí na osekáných drevch dřevorubci, pasáci, čeledínové, aby si sněhu nakopali a jím žízeň ubasili. Od sněžnice vystupuje se vzhůru do nových stěn; kdo skrze ně projde, zapadne opět v kamennou, suchou a světlou kotlinu, která očaruje svým dnem. Veškeré dno její pokryla alpská růže ve sterych exemplářích a s mnoha tisíci purpurových květů. Tak následuje kotlina za kotlinou a to třeba po kolik hodin cesty a člověk nevyčází z údivu a pocitu hrůzy. Zdaž to není „Peklo“ na prahu čarovného a teplého přímoří?!

Přehled časopisů, periodických děl a zpráv, jež obírají slovanskými Alpami: Planinski Vestnik, orgán Slovinského alpského družstva, měsíčník, Lublaň. — Alpský Věstník, časopis našeho odboru, 3krát za rok, Praha. — Hrvatski Planinar, orgán chorvatského alpského klubu, měsíčník, Záhřeb. — Mittheilungen des Deutschen u. Oesterr. Alpenvereines dvakrát za měsíc, Vídeň a Mnichov (dle toho, kde má sídlo ústřední výbor. — Oesterreichische Touristenzeitung, orgán rak. klubu turistů, dvakrát za měsíc, Vídeň. — Oesterreichische Alpenzeitung, list rak. alpského klubu, dvakrát měsíčně, Vídeň. — Alpi Giulie, orgán spolku Società Alpina dello Giulie, šestkrát za rok, Terst. — I Alto, vydává Società Alpina Friulana, šestkrát ročně, Udine. — Zeitschrift des D. Ö. A. V., velké, každoroční nádherné dílo. — Jahresbericht des Steirischen Gebirgsvereines, obšírná roční zpráva, ve které vždy nalezneme cenné články nebo zajímavé zprávy.

*

Různé zprávy.

Pražský odbor D. Ö. A. V. zvěštuje svou chýši pod Velkým Venetem (Venediger). Odbor docílil toho, že do Payerovy chaty (3060 m) pod Ortlerem každý den bude zařízeno spojení pro poštu listovní.

Odbory Německo-rakouského alpského spolku v Čechách měly koncem minulého roku 1455 členů a sice sekce v Aši 119, v Boru 7, v Chobu 91, v Liberci 1.0, v Praze 430, v Teplicích 239, ve Warnsdorfu 351 členů. Kromě toho měl odbor v Brně 251 čl., v Opavě 122 členů; tedy odbory jednoho německého spolku alpského v českých zemích 1328 členů. Mnoho set německých alpských z českých zemí je však také členy Ö. T. Clubu, Ö. Alp. Clubu atd.

Na komunikaci, které provedla Zilská sekce D. Ö. A. V. (silnice, jízdní cesty a stezky horské) bylo vydáno dosud 262.250 K. Ovšem obdržela sekce velké podpory od císaře, sněmu tyrolského a ústředního výboru D. Ö. A. V.

Baloun přes Alpy podařilo se přelétnouti 18. dubna t. r. arciknížeti Leopoldu Salvatorovi a setníkovi Einterstoiserovi. Balon vylétl o 7. hod. ranní a plul směrem jihovýchodním za úchvatných výhledů ve výši 3000—4000 m. Za 4 hodiny po vzletu vystoupili vzduchoplavci na pevnou zemi u Judenburgu.

Některé odbory Svýcarského alpského klubu pořádají vícekrát do roka společenské výstupy alpské. Sekce Uto, pracující v glaruských Alpách a skupině položené jižně od čtyrkantonského jezera, podnikla loni mezi jiným výstup na Sardonu (3054 m) a Piz Segnes (3102 m) se 17 účastníky, na Falknis (2566 m) za téhož účastenství, na Fronalpstock (2127 m), kam vystoupilo 27 členů, na Portillücke (2514 m) u Gurtellen se 40 členy, Zwächten u Engelbergu se 40 členy a na Dammastock (3633 m), mohutný vrchol, jenž západně od Göschenen se týčí, se 13 účastníky. — Odbor Längernský podnikl 12. ledna t. r. výstup na Rigi; v květnu má na programu Drusberg (2283 m) nad Einsiedeln jižně zürichského jezera, Gwächtenhorn (3428 m), Oberalpstock (3330 m) poblíže Gotthardské dráhy. — Odbor Bodanský podnikl loni kromě jiných za četného účastenství výstupy na Alvier nad Wallenským jezerem a na Scesaplanu. — Odbor Neuchâtelský podnikne v polovici června výlet do Tornettu nad údolím Ormondským (2351 m), v červenci na Pointe des Ecandies-Saleinaz (2881 m), počátkem srpna na Toedi (3623 m), koncem srpna na Pigne d'Arolla (3801 m) a v lednu příštího roku zimní turu na Moléson (2005 m). — Sekce Burdorská má mezi jiným

v programu příštího leta výstup od Goeschenen na Sustenhorn (3512 m), na Sigrisvylský Rothorn (2053 m), na Tour de Mayen (2323 m) a Tour d'Ay (2335 m). Svýcarský alpský klub vydal r. 1901. ze svých příjmů, které činily 47.167 fr., na chaty 11.750 fr., na časopis „Alpina“ 5278 fr., na mapy 4004 fr., na pojištění vůdce 7180 fr., na cesty 510 fr.

K omezování turistů v Alpách a k označení stezek. R. Petermann, známý alpista a bystrý pozorovatel v horách, trpce stěžoval si v přednášce, kterou měl 31. ledna ve schůzi rak. klubu turistů, právem na to, že dnes již turista alpský v mnohých krajinách omezován je při svých cestách zákazem vydaným za příčinou lovu kamzíků. Poukazoval k tomu, že zákazy vůbec dosud vztahují se jen na několik vrcholů; avšak již v četnějších krajích zakázáno je právě v plné sezoně turistické vystupování na různé vrcholy; čím dále, tím více pak vnikají do hor jako nájemci revírů zámožní lidé všech stavů, dokonce pak v posledních letech četní cizinci, říšští Němci, Francouzi, Angličané a Američané, kteří zakazují vkročit do hájených mezí. — Bohudík jsou slovanské Alpy dosud až na nepatrné výjimky ušetřeny těchto omezení; generální zákaz pro některou horu pak tam dosud nebyl vydán. — Dobře poukázal R. Petermann dále k tomu, že mnohde v Alpách provedeno je značení cest nedostatečně. Dokud není pochybností, je mnohde značek až příliš; dělí li se však cesty, chybí označení. Pokácí-li se les, nechávají alpské spolky často cestu beze značek na dlouhou dobu. Mnohým turistům, kteří chtějí si hledati sami cestu, nepokáží to mnoho, většinou však ano; ba i nejkoušenější turisté, pospíchají-li, jsou vděční každému dobrému označení.

Naše turisté, kteří příští zimu by chtěli podniknouti výstupy na lyžích v Alpách, upozorňujeme, že velké spolky alpské pořádají kursy lyžařské pro vůdce a že dosti vůdce v jednotlivých krajích jest už vycvičeno a pro sport tento autorisováno; proto doporučujeme, aby turisté zjednali si napřed informace a použili při podobných partiích jen vůdce těchto.

O tom, má-li při turách horských na lyžích být užito lana, píše redaktor Oest. Alpen-Ztg. H. Wüdl a P. Montandon v březnovém čísle jmenovaného časopisu. Příčinou zavdala smrt dvou mladých lidí Flendera a Königa, kteří koncem února podnikli výstupy na lyžích ve Valiských Alpách. První z nich chtěl vytvořiti „rekord na lyžích v Alpách“; bohužel zahynul při tom. Mladík 22letý, jemuž otevřen byl svět, neboť všecky podmínky úspěchu životního měl vzdělání, bystrost ducha, velkou zámožnost — a starostí jeho byl „rekord“ na lyžích! — Než k věci. Wüdl i Montandon uznávají, že dosud není velkých zkušeností, souhlasí však v tom, že lépe je, když při výstupech a sestupech na lyžích nejsou turisté spojeni lanem, i když kradí po ledovcích.

*

Dráhy.

Novou drahou Montreux-Oberland Bernois bude zřízeno přímé spojení mezi jezerem Lémanickým a Thunským. Tato přímá trať z Montreux do Interlaken bude dlouhá pouze 110 km, kdežto vzdálenost přes Lausanne, Fribourg a Bern jest 182 km. Nové spojení bude velmi zajímavé, zvláště že sedla Saanen-Müser (1283 m) bude dle „Revue Alpine“ překrásný pohled do údolí, na mocné ledovce Zeltenu, rozsáhlá sněhová a ledová pole Saletsche a na vrcholky Rubihornu a Gummfluby. — Některá data statistická, obsažená v „Revue Alpine“, označují ruch turistiky v Oberlandu. R. 1899. jelo drahou thunskou 236.000 turistů; parníkem po jezeru za devět měsíců 598.000, drahou z Oberlandu (v 5 měsících) 215.000; drahou Wengernalpskou (v 6 měs.) 80 000, drahou z Wengernalpy k ledovci Panny 24.000 turistů. Asi 18.000 turistů použilo jiných horských drah v této krajině. V samých Interlakách bylo od května do září 1899. 380.000 turistů.

*

Zprávy literární a časopisecké.

Profesor Fr. Orožen, předseda Slov. Plan. Družstva, vydal právě důkladný, obšírný spis o vévodství Kraňském. Laskavostí p. spi-

sovatele bylo nám umožněno, užiti ze značné části díla ještě mezi tiskem mnohých dat pro našeho Průvodce po území Julských Alp; a tu jsme seznali, jak velkého studia bylo třeba k dílu prof. Orožena, i že spis jeho bude velkým obohacením literatury slovinské. O díle zmíníme se obšírně — jak spis toho zasluhuje — v příštím ročníku našeho listu.

Časopis českých turistů věnoval v dubnovém čísle vřelou, krásnou vzpomínku svému prvnímu redaktoru, poslanci prof. Dr. Vilému Kurzovi, který o českou turistiku, o klub českých turistů i o časopis získal si opravdu zásluh velkých. Prof. dr. Kurz pracoval pro účely tyto po leta neobyčejně pilně přes zaměstnání vědecké i politické, byl původcem nesčetných podniknutí klubu. Jako výkonný turista seznal všechny kraje české i mnoho krajů alpských. Po zásluze klub českých turistů vynikajícím způsobem uctil paměť výtečného a vždy věrného svého spolupracovníka.

Časopis „Do světa“, vydávaný redakcí Dra. Jiřího Gutha a nákladem Čenka Šulce, majitele české cestovní kanceláře, přiučáší v posledních číslech cestopisné články od B. Bauše, Dra. E. Faita, Dra. J. Gutha, Fr. Klementa a Dra. J. Marka. Vzácnou, úspěšnou činnost redaktora listu v oboru literatury cestovatelské poznáváme i v časopise tomto.

V „Cestovním rádcí“, oznamovateli české cestovní kanceláři pana Čenka Šulce, nalézáme programy cest do alpských krajin i na slovanský jih. V létě uspořádá kancelář společnou výpravu do slovinských Alp; podrobnější program bude uveřejněn v příštích číslech „Cest. rádce“.

Planinski Vestnik uveřejňuje v čísle dubnovém články „Eden dan v Grintavcih“ od Dra. Tomišeka „Scepinom in vrojo“ od Iv. Mlakara, „Po Hrvaški Trici“ od J. Lubiče.

Časopis Slavjanski Věk v Moskvě uveřejnil dle Plan. Vestniku nedávno vřelou zprávu o činnosti Slov. Plan. Družstva i o českém odboru jeho, a zmínil se šíře o přednášce předsedy moskevského alpského spolku šl. Mekka, která byla konána ve schůzi tohoto združení o Alpách slovanských.

*

Zprávy spolkové.

Čeští turisté zapisujte se všude v hotelech a v horských chatách česky! Každý cestovatel zapisuje se v mateřské řeči, ať je kde je. U romanských a germanských cestovatelů není skoro výjimky. Proč tedy my máme činiti jinak? Majíce na paměti zvyk některých našich turistů, podotýkáme, že jim samým i nám všem nemůže býti přece lhostejno, jsou-li považováni za svého pobytu i ve statistice hostů za Němce. Ty, kteří v tomto ohledu činí jinak, než co pokládáme za správné, upozorňujeme na to, že dnes cestuje mnoho Čechů do všech směrů, a že pozdější vidí nebo čtou zápisy předešlé. Různá kritika zápisů jejich, dokonce někdy i v lázních a Alpách slovanských, není neodůvodněna. Přijme se, aby i ložské nepatrné, malé výjimky u našich členů nebyly letos sledány.

Saviňská podružnice měla koncem r. 1901. jednoho čestného členu, 24 zakládajících a 107 činných členů. — Knihovna odboru má 296 svazků a brožur, 234 alpských fotografií, 27 panoramat. — Příjmů měl odbor loni 1901 K 59 h, výdajů 1872 K. Od ministerstva železnic obdržela podružnice podpory 200 K od obce Gornogradské 100 K, od různých záložek a spořitelů 630 K. — Před

sedou je Fran Kocbek, řídící učitel v Gornjemgradu, jednatelem Ignac Šijánek, učitel tamtéž, členy výboru Dr. Josip Vrečko, advokát v Celji, a Jakub Božič, obchodník v Gornjemgradu.

Noví členové odboru:

- Pan V. Pelly ml. v Polici n. M.
 „ Fr. Schmutzer, účetní ředitel zem. fin. ředitelství v Praze,
 „ K. Desenský, c. k. míst. koncipista v Žižkově,
 „ J. Vacek, c. k. profesor v Příbrami,
 „ Kam. Havelka, ing. chemie v Praze,
 „ Mil. Stehlíček, mag. pharm. v Mladé Boleslavi,
 „ JUC. Štěpán Seifert v Praze,
 „ Th. Hainz, kand. ing. v Praze.

Odbor vydal nákladem svým publikace:

Slovanské Alpy (redakcí Dra. St. Prachenského), nezbytnou příruční knížku turistů v Saviňských Alpách, Karavankách, Julských Alpách a v Krasu. Cena pro členy 1 kor., pro nečleny 1 kor. 60 hal. V komisi kněhkupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Saviňské Alpy (napsal L. Mareš), úplného a dosud nejpodrobnějšího průvodce po Saviňských Alpách se zvláštním zřetelem k Jezerku. Se 2 mapami a 5 ilustracemi. Cena 1 K. 80 h. V komisi kněhkupectví Fr. Řivnáče v Praze.

Spolkové odznaky (po 2 korunách) a **dopisnice** s pohledy ze Slovanských Alp dostati lze v kanceláři p. Dra. St. Prachenského v Praze-II. Zderaz č. p. 1947.

Sochařský závod

B. Hlaváček,

Praha VII., Vinařská ulice č. p. 525.

Sklad všeho druhu pomníků, mramorových desk a patentních valch (na prádlo).

Doporučuje se ct. obecnstvu ku provádění všech prací do oboru tohoto spadajících, jako *hotovení soch, stavění hrobek, pamětních desk* od jednoduchého do nejsložitějšího provedení z rozličných materiálů v cenách nejlevnějších. Vzorky franko! — Cenníky zdarma.

Kavárna Eisenkoll

Žitná ulice čis. 1. U KARLA IV. Žitná ulice čis. 1.

Středisko sportsmanů.

Sportovní časopisy. — Plzeňský prazdroj.

Alpskou obuv

pracuje a spravuje

Antonín Kuňáček,

obuvník v Praze-III., Nerudova ulice číslo 3.

Fotografické přístroje

všech druhů a velikostí,

skioptikony, stereoskopická kukátka

a veškeré potřeby za nejlevnější ceny

u výrobce **J. VOJTY**, Smíchov 455.

Filiálka: Ferdinandova třída č. 6., proti české spořitelně.

Sangrad u Kráně,

železniční trať

— Trbíč — Lublaň. —

Letoviště pro cizince pod lékařským dohledem mezi horami, v samotě, 465 m nad mořem. Komfort v každém ohledu. — Výtečný pobyt pro rekonvalescenty.

Sézona od května do října.

Cena 6 K. za zdravou i vydatnou stravu s vínem, byt, za vzduchové, pískové, slunečné, teplé i studené lázně i elektrické osvětlení. Dvakrát za týden navštěvuje lékař letoviště.

Vlastník:

Dr. E. Globočnik.

Sádrová poprsí

84 cm výšky, našich slavných mužů jako:

Mistra Husi, Žižky, Palackého, Havlička, Tyrše, Komenského, Čecha, Vrchlického a mnoha jiných

umělecky provedená v cenách velice mírných a sice: bílé po K. 1.20, bronzované po K. 1.40 má v každém množství na skladě, takže každou objednávku možno obratem vyříditi,

Knihkupectví A. Sobek,

obchod uměleckými výrobky a papírem, Král. Vinohrady, Havlíčkova tř. 5.